

Lex - Danmarks Nationalleksikon - i historieundervisningen

Ida Elisabeth Mørch, im@lex.dk

Maja Bressendorff, mb@lex.dk

Indledning

- Her i vores oplæg vil vi præsentere jer for det vi arbejder med.
- Vi vil gerne sikre os at I kender Lex.
- Hvilke konkrete tiltag kan vi gøre på Lex, for at indholdet bliver mere relevant for gymnasieelever og -lærere?

Indledning

- Vi vil invitere jer med i vores lærerpanel.
- Her kan I være med til at hjælpe os med at prioritere vores indsats mellem fx:
 - Formidlingen i artiklerne, sprogligt og med andre virkemidler
 - Emneoversigter og temasider
 - Elevernes brug af Lex sammen med AI

Lex - Danmarks Nationalleksikon

- Lex - Danmarks Nationalleksikon bruges allerede meget i uddannelsessektoren som en pålidelig resurse til videns- og informationssøgning.
- Og Lex vil gerne være et endnu mere relevant opslagsværk for både lærere og elever.

Lex - Danmarks Nationalleksikon

- Lex udgør et troværdigt og kurateret alternativ til generativ kunstig intelligens, som ikke mindst uddannelsesverdenen kan have glæde af, men ikke nødvendigvis kender og bruger tilstrækkeligt.
- Vores forhåbning er at vi kan tilpasse vores formidling, så indholdet bliver endnu mere relevant for alle i gymnasieverdenen.

Supplerende stof til lærere og elever

- Lex-artikler kan bruges som supplement til primærlitteratur, undervisningsmaterialer og fagbøger.
- Artikler kan læses som uddybende læsning og som overordnet introduktion
 - i undervisningen og under opgaveskrivning.

Hvad omfatter Lex?

- Lex - videreudvikling af denstoredanske.dk
- Videreførsel og integration af danmarkshistorien.dk
- Nyt AI-værktøj som lanceres i slutningen af oktober i en betaversion
- På mere.lex.dk har vi quizzer og Fake News Lab, en øvelsessamling til digital dannelse.

Vores AI-værktøj (chatbotten)

Google industrialiseringen

AI-tilstand Alle Billeder Videoer Nyheder Shorts-videoer Bøger Mere Værktøjer

Al-oversigt

Industrialiseringen var den store historiske periode, hvor samfundet gik fra at være et landbrugssamfund til at blive et samfund med maskiner og fabrikker.

Hvad betød det?

- Fra hånd til maskine:** For lavede folk ting med hånden derhjemme eller på små værksteder. Nu overtog store maskiner arbejdet.
- Ny energi:** Dampmaskinen blev opfundet. Den kørte på kul og kunne trække både maskiner og tog.
- Flytning til byerne:** Folk rejste fra landet for at bo i byerne, fordi arbejdet var på fabrikkerne. Det kalder man *urbanisering* (at byerne vokser).

Hvornår skete det?

- I England:** Det startede i Storbritannien omkring år 1750. Det spredte sig hurtigt til resten af Europa.
- I Danmark:** Danmark kom senere med. Den store forandring skete her fra omkring 1870 til 1900.

Viden er under forandring
Svar er overfladiske og somme
tider forkerte
Der er ingen kilder

AI-tilgang til Lex' kuraterede
indhold - altid med angivelse
af kilder

Industrialiseringen

Industrialiseringen er en historisk proces med teknologiske, økonomiske og sociale forandringer, der transformerede samfundet fra landbrugsbaserede strukturer til industrisamfund. Processen tog sin begyndelse i Storbritannien i midten af 1700-tallet med mekaniseringen af tekstilproduktionen og bredte sig gradvist til resten af verden.

Den industrielle revolution og teknologisk udvikling Den industrielle revolution markerede et skift i måden, varer blev fremstillet på, ved at gå fra manuel produktion til brug af maskiner drevet af vand- eller dampkraft. I Storbritannien blev denne udvikling understøttet af tekniske nyskabelser som dampmaskinen, spindemaskinen og den mekaniske vævestol samt rige naturressourcer af råvarer som kul og jern. Fra omkring 1870 indtraf en anden fase, kendt som den anden industrielle revolution, som var baseret på nye teknologier og nye metoder til organisering af produktionen.

Samfundsmæssige konsekvenser Industrialiseringen medførte omfattende sociale forandringer. Urbaniseringen tog fart, da mennesker flyttede fra landdistrikterne til byerne for at arbejde i industrien, hvilket førte til væksten af store industribyer. Dette skabte nye samfundsstrukturer, herunder en omfattende arbejderklasse og en ny middelklasse.

Arbejdslivet ændrede karakter gennem udhædelsen af lønarbejde

Kilder

den industrielle revolution

Industriens historie

▼

industrialisering

Industriens historie

▼

anden industrielle revolution

Industriens historie

▼

sekularisering

Religions sociologi

▼

industrisamfund

Industriens historie

▼

Industrialiseringens byer i Danmark

Byer

▼

Storbritanniens historie 1783-1880

Storbritanniens historie

▼

Danmarks industrialisering

▼

Med chatbotten kan I (og jeres elever)

spørge om alt det man normalt ville finde i et leksikon

Hvem var Margrete den 1.

bede om sammenstillinger

Hvad var forskellen på industrialiseringen i Danmark og resten af verden

få ting forklaret på en anden måde

Jeg forstår det ikke helt. Kan du forklare det på en anden måde

Med chatbotten kan I (og jeres elever)

bede den fremfinde artikler om givne emner

Find artikler om enevældens indførelse

få hjælp til hvordan I starter på et emne

Hvor skal jeg starte hvis jeg vil lære noget om 2. Verdenskrig

Forberedelse med temasider

- Du skal i gang med et nyt emne, fx kernestofpunktet "forandringer i levevilkår, teknologi og produktion gennem tiderne" i 1800-1900-tallet
 - artiklen [industrialisering](#) giver en god introduktion til emnet

Forberedelse med temasider

- Du skal i gang med et nyt emne, fx kernestofpunktet "forandringer i levevilkår, teknologi og produktion gennem tiderne" i 1800-1900-tallet
 - artiklen [industrialisering](#) giver en god introduktion til emnet
 - temasiden [industrihistorie](#) omfatter forskellige aspekter af emnet i de 14 emnesektioner - den har også link til andre relaterede temasider
- Kan den bruges i undervisning eller opgaveskrivning, hvad mangler?

Forberedelse med temasider

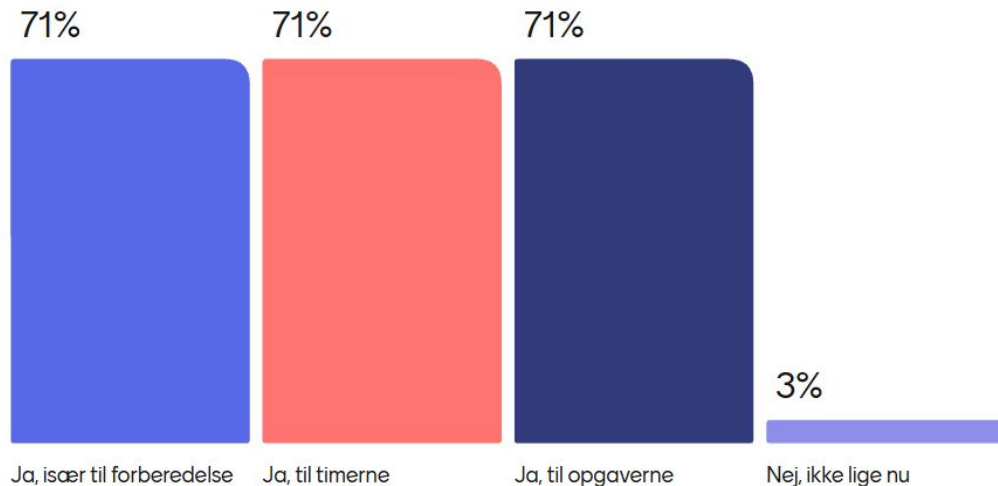
- Temasiden [Industrihistorie](#)
 - Den overordnede og internationale introduktion
 - På fabrik
 - Teknologier og ideer om produktion og ledelse
 - Industrihistorien fra en dansk vinkel: Danske virksomheder, danske industrifolk, temaside fra danmarkshistorien.dk om Danmarks industrialisering - også med kilder om fx børnearbejde, skolegang, arbejderbevægelsen, kvinders stilling i erhvervs- og familieliv etc.

Forberedelse med temasider

- Temasiden industrihistorie
 - Den industrialiserede klode
 - Markante virksomheder
 - Industrien i hverdagen
 - Industri, kunst og kultur - kunstindustri, fremskridtstro etc.
 - Kampen om industrisamfundet
 - Før industrien - og efter? Termer som *manufaktur*, *forlagssystemet*, informationssamfundet etc.

Forberedelse med temasider

- Temasiden industrihistorie
- Kan I se et potentiale i det? Resultat af mentimeterspørgsmål, 31 svar.

Temaer om Danmarks historie

[Lex](#) / [Danmarks geografi og historie](#) / [Danmarks historie](#) / [Danmark - historie](#)

Hovedlinjer i Danmarks
historie fra antikken til i dag

Forandringer i levevilkår,
teknologi og produktion
gennem tiderne

Forskellige styreformer
og samfundsorganiseringer

Kulturer og kulturmøder i
Europas og verdens historie

Stats- og nationsdannelser,
herunder Danmarks
Kongemagten – fra Jellingsten
til enevælde, 800-1849

Nationale, regionale
og globale konflikter
og samarbejdsrelationer

Politiske og
sociale revolutioner

Demokrati,
menneskerettigheder
og ligestilling i nationalt
og globalt perspektiv

Politiske ideologier,
herunder ideologiernes
kamp i det 20. århundrede

Globalisering

Historiebrug og formidling

Andre nye temasider

Udsnit af Solovognens bagside. Foto: 2004. Af Malene Thyssen. Gnu FDL

Temaer i Danmarks historie giver en oversigt over de temaer, som er særligt udvalgt ud fra gymnasiernes kernestof. Listen er suppleret med temasider om verdenshistoriske emner.

Hovedlinjer i Danmarks historie fra antikken til i dag

- Vikingerne i England, 793-1066
- Kongemagten - fra Jellingsten til enevælde, 800-1849
- Danske dronninger, efter ca. 950

Nye temasider tilføjjet til Temaer om Danmarks historie

Hovedlinjer fra antikken til i dag

- NY: [Kalmarunionen](#)
- NY: [Landbrugets historie i Danmark](#)
- NY: [Danmarks befrielse](#)
- NY: [Opdag Danmark](#)
- NY: [Kommunalvalg 2025](#)
- NY: [Valg til Folketinget 2026](#)

Forandringer i levevilkår, teknologi og produktion gennem tiderne

- NY: [Middelalderbyer](#)
- NY: [Industrihistorie](#)

Forskellige styreformer og samfundsorganiseringer

- NY: [Arbejderbevægelsen i Danmark](#)
- NY: [Det danske tronskifte 2024](#)

Nye temasider

Kulturer og kulturmøder i Europas og verdens historie

- NY: [Efterkrigstidens store udfordringer](#)
- NY: [Tv-serien Matador](#)

Nationale, regionale og globale konflikter og samarbejdsrelationer

- NY: [Danmark i mellemkrigstiden](#)
- NY: [Den kolde krig](#)
- NY: [Grønland](#)
- NY: [Krigen i Ukraine](#)
- NY: [Krigen i Iran](#)

Politiske og sociale revolutioner

- NY: [Medicinens historie](#)
Og Arbejderbevægelsen i Danmark

Nye temasider

Demokrati, menneskerettigheder og ligestilling i nationalt og globalt perspektiv

- NY: [Kommunalvalg 2025](#)
- NY: [De 30 kvinder på Mie Mørkebergs maleri](#)
- NY: [Pride](#)
- NY: [Feminisme](#)

Globalisering

- NY: [Xi Jinpings Kina](#)
- NY: [Klimaforandringer](#)
- NY: [USA 250 år](#)

Andre temasider vi har tilføjet til oversigten nederst

- [Magtfulde kvinder i Danmark](#)
- [Kort om sundhed i Danmark](#)
- [Kort om klima](#)
- [Kort om lovovertrædelser i Danmark](#)
- [Kort om flygtninge i Danmark](#)
- [Kort om uddannelse i Danmark](#)

Danmarks
Nationalleksikon

Temasider, vi er i gang med eller ønsker at lave

- Danmarks forhistorie
- Ertebøllekulturen
- Bronzealderen
- Middelalderen i Danmark
- Stavnshåndens ophævelse
- Englandskrigene
- Kvinders valgret

- Besættelsen
- Besættelsen i Odderområdet
- Energikrisen 1973
- Kriminalitetens historie i Danmark
- Postkolonialisme
- International politik
- Mytendrabene fra Danmarkshistorien

Temasideønsker og opgaveemner fra lærere

• Teknologihistoriske emner• Genforeningen og 1. Verdenskrig i Sønderjylland• Dem, som opdagede verden• Stærke eller væsentlige kvinder i mange forskellige kontekster op til 1915• Udenrigspolitik fra 2001 til 2021	• Imperialisme og kolonihistorie• Sorte i USA• Unges trivsel• Holocaust• Postkolonialisme• International politik

Hvad savner du?

kilder i kortere længde
kortere kilder
instruktionsvideoer
mindretals historie
lettere adgang til kilder
adgang til kilder
indiens historie
kilder i toppen af tema
let tilgang til kilder
kildepræsentation layout
magtens segl

- Tak for jeres input. De kommer på ønskelisten!

Hvad savner du?

kilder i kortere længde
kortere kilder
instruktionsvideoer
mindretals historie
lettere adgang til kilder
adgang til kilder
kilder i toppen af tema
indiens historie
let tilgang til kilder
kildepræsentation layout
magtens segl

- **Kig på:**
- [Alfabetisk liste over kilder](#)
- [Indiens historie - Se tidslinje over begivenheder - Lex](#)
- [Indiens historie fra 1750 - Vejen til selvstændighed - Lex](#)

Hvad savner du?

kilder i kortere længde
kortere kilder
instruktionsvideoer
mindretals historie
lettere adgang til kilder
adgang til kilder
kilder i toppen af tema
indiens historie
let tilgang til kilder
kildepræsentation layout
magtens segl

- Magtens Segl kunne Lex rent teknisk desværre ikke videreføre.

Hvad savner du? (kommentarer fra salen)

- Fodnoter med kildereferencer i artiklerne (for det skal eleverne lære)
- En alfabetisk liste over temaer (Vi har [Alfabetisk liste over temaer](#), [Alfabetisk liste over artikler](#), [Alfabetisk liste over kilder](#) og [100 danmarkshistorier](#))
- Mulighed for at se på kildehenvisningen hvornår teksten oprindeligt er fra - fx Dansk Biografisk Leksikon, tekstens og bindets udgivelsesår
- Mulighed for at have en faglig indgang og en "ikkefaglig" indgang hvor indholdet indekseres forskelligt
- Login og mulighed for at personalisere og gemme materialer
- Tema om tyranner
- Videoer til elever om hvordan de kommer godt i gang på Lex.

Feedback, input, spørgsmål?

Vi står ved vores stand resten af dagen og i morgen

Sig til nu, kom forbi standen, eller svar på 6 spørgsmål i den næste måneds tid på <https://mere.lex.dk/undervisning/laererpanel/>:

Bliv en del af Lex' lærerpanel

Du kan hjælpe os med at forbedre vores undervisningsindsats ved at tilmelde dig Lex' lærerpanel. Svar på 6 spørgsmål, og meld dig til vores lærerpanel, så vi kan høre ved.

Bliv en del af Lex' lærerpanel

Du kan hjælpe os med at forbedre vores undervisningsindsats ved at besvare 6 spørgsmål. Til sidst kan du tilmelde dig Lex' lærerpanel, hvis du vil være med.

Start her

Spørgsmål

Temasider som indgang

Temasider som indgang Temaer i Danmarks historie
oversigt temaer I oversigten Temaer i Danmarks historie finder du en oversigt
kernestof over de temaer, som er særligt udvalgt ud fra gymnasiernes kernestof.

Temaside: Danmark i mellemkrigstiden

Ny temaside om perioden fra
1. Verdenskrigs afslutning
i 1918 til Danmarks
besættelse i 1940.

mellemkrigstiden
1918 Danmark
1940 besættelse

Temaside: Den kolde krig

Ny temaside om den kolde krig
og perioden 1945-1991.

den kolde krig
1945-1991
Danmark
periode
samfundet

Temaside: Arbejderbevægelsen i Danmark

Ny temaside om arbejderbevægelsen
og dens betydning for samfundet.

arbejderbevægelsen
samfundet
Danmark
betydning
historie

Temaside: Kalmarunionen

Ny temaside om Kalmarunionens
persongalleri og om det, der ledte
op til og efterfulgte unionen.

Kalmarunionen
persongalleri
unionen
Danmark
historie

Temaside: Feminisme

En samling af artikler, der har med
feminisme at gøre - både overordnede
begreber, særlige mærkesager
og toneangivende personer.

feminisme
begreber
mærkesager
toneangivende personer
samfundet

Temaside: Danmarks befrielse

En samling af artikler og kilder om
befrielsens begivenheder, personer
og betydning.

befrielsen
begivenheder
personer
betydning
Danmark
kilder

Danmarks
Nationalleksikon

Tak

Find tilmelding til lærerpanelet, folderen og slides:

Del gerne med dine kolleger

Danmarks
Nationalleksikon